СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 205. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 4-го вересня 1935. — VOL. XLIII. No. 205. Jersey City, N. J., Wednesday, September 4, 1935 THREE CENTS

ВЕЛИКА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНИЦЬКА МАНІФЕСТАЦІЯ В НЮ ЙОРКУ

НЮ ЙОРК. — В неділю, 1-го вересня, відбулася в Карнеґі Гол при 57-мій улиці й 7-мій евені велика маніфестація українських державників почувань. Приявних було коло 2,500 делеґатів і гостей Ню Йорку й околиці, з далеких міст Злучених Держав і з Канади. Цілю маніфестації, як зазначив у вступній промові голова Маніфестаційного Комітету, Д. Галичин, було підтримати чисту державницьку ідею на еміґрації й додати заохоти українському народови в Европі в його визвольних змаганнях. Промовець підкреслив конечність боротьби за здобуття ідеалу.

Високо була зазначена державницька ідея в промові ґенерала головної булави УНР, Миколи Капустянського, що нарочно приїхав до Америки з Парижа на цю маніфестацію. Його поява була кульмінаційною атракцією свята. В одностроїю Української Армії, в супроводі комітетових вийшов він на сцену серед невмовкаючих оплесків публики, причім усі повстали з місць. Його промова була річева й обіймала короткий перебіг останньої боротьби за незалежність, „а та боротьба треває аж до сьогодні", як це підніс пан ґенерал. Адв. Михайло Пізнак зясував змагання й ідеї українського народу по англійськи, а ред. „Свободи" Омелян Ревюк влучно перейшов еволюцію американських Українців від пацифізму до зрозуміння ідеї збройної сили впродовж 20 літ, отже від першого Українського Конгресу в 1915 р.

Оті промови були в першій частині, в якій також були й сольоспіви пані Марії Гребенецької, виконані її мягким сопрановим, повним сили голосом. Свято розпочав мішаний Хор Організації Державного Відродження України, складений з 85 голосів під управою проф. Юрія Кириченка, при акомпаніяменті на пяні М. Стембера. Хор зіспівали гимни і сильний, виконав: Американський гимн і „Гимн Націоналістів" на вступі, а три композиції при кінці першої частини.

Другу частину розпочав мужеський хор О.Д. В.У. двома композиціями, а із сольовими продукціями виступив знаний любимець публики, баритон Петро Ординський з 4 точками. Свіжо прибувший з Парижа віртуоз Пилип Дубас в супроводі фортепяну (Д. Соколова) відограв складний Глязунова „Концерт в А Майор" вивязуючися зручно з ріжних трудноців цієї композиції. По англійськи, в імени національної молоді, промовляв Стефан Дроботій, а на місце запрошеного з Парижа Миколи Сціборського, що не міг прибути через пашпортові трудноці, виголосив поетичний привіт д-ра О. Грицая „Дух помсти" гром. Т. Свистун. Він також відчитав резолюції державницької маніфестації після відспівання мішаним хором „Живи, Україно" (М. Гайворонського). Перед тим скорочену промову з привітом від Канадійців виголосив д-р Іван Гуляй, а після того, як на зазив гром. Галичина публика встала на знак приняття резолюцій, проф. Кириченко жестом руки спонукав авдиторію відспівати під його управою український гимн разом з хором. Це було імпонуюче закінчення, яке остається на все в памяти учасників.

КОНҐРЕС УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ АМЕРИКИ.

НЮ ЙОРК. — В днях 30-го та 31-го серпня і 1-го вересня ц. р. відбувся в Українськім Народнім Домі Перший Всеамериканський Конґрес Українських Націоналістів при співучасти представників Проводу Українських Націоналістів і Ґенеральної Булави Української Армії (з Европи), У.Н.О. (з Канади), О.Д.В.У. і Чорноморської Січи (із Злучених Держав). В Конґресі взяли участь 224 делеґатів. Проводив д-р Іван Гуляй, секретар К.Е.У.Н.О. (Канада), а секретарювали пп. Душник, Дудра й Фік.

У пятницю був вибір і наради передвиборчих комісій, в суботу відчитання численних письменних та усних привітів і телеграм, а при цьому складано дари на визвольну боротьбу. Їх разом наспіло понад $2,000. Вечером у суботу відбулася ціла низка докладів (ґен. Капустянський, інж. Павличенко, проф. Герман, м-р Душник, пані Галичин, п. Савчук, пані Середа, п. Фік, п. Свистун). У неділю рано відбулася панахида в обох українських церквах, а пополудні річний зізд О.Д.В.У., де вибрано нову управу в складі: Герман, голова; Дроботій, заст.; Різник, рек. секр.; Гутак, фін. секр.; Кобан, касієр. У понеділок відбулися кінцеві наради Конґресу, а закінчено його в год. 7-мій вечір принятям низки резолюцій.

УКРАЇНСЬКИЙ СТУДЕНТ РОЗТИНАЄ ҐЕОМЕТРИЧНИЙ КУТ НА ТРИ ЧАСТИНИ.

ДІТРОЙТ. — Федір Махник, 21-літній студент, родом з Маганой Сіти в Пенсилвенії, заінтересував фахових математиків з Дітройту виказуванням методи розтинання геометричного кута при допомозі циркля й простого кутоміра. Махник приїхав до Дітройту на Конґрес Українсько-Американської Молоді в суботу, 31-го серпня.

РУМУНСЬКІ БАНДИТИ.

Румунська поліція арештувала цими днями ґрупу грізних бандитів, що в околицях Черновець і Яс виконали впродовж останніх двох літ кількадесять вломів і грабіжів та вбили коло 20 осіб. Бандити вели подвійне життя: як віддомі і шановані громадяни і як бандити. За заграблені гроші бандити купили кілька великих маєтків, фабрик і паровий млин. На шляхах нападали вони між іншим на подорожних, багатших убивали, а гроші забирали.

КАТАСТРОФИ.

На шляху з Букерон до Фуаля (Франція) перевернувся автобус. В катастрофі згинули 5 осіб, а 8 були важко ранені. — Голяндський літак, що летів з Міляна до Франкфурту над Майном, упав на землю. В катастрофі згинули девять пасажирів.

ЗАЛІЗНИЧИЙ РУХ У ПОЛЬЩІ.

Польські статистики обчислили, що минулого року тільки 16.4 відсотка подорожніх їхали польськими залізницями на цілий білєт, а 83.6 відсотка користали з ріжних пільгових білєтів.

ПАРОПЛАВ УТОНУВ НА ДНІПРІ.

На Дніпрі біля Києва втонув пароплав „Пахомів". На покладі пароплава було 88 осіб, з яких 12 утопились. Решту вдалося вратувати. Капітана корабля арештували.

ШАХОВИЙ МИСТЕЦЬ НІМЕЧЧИНИ.

В Аквізґрані скінчився цими днями шаховий турнір за мистецтво Німеччини. Переможець називається Ріхтер. Він здобув титул шахового мистця Німеччини на 1935 рік.

УБИЛИ СІЛЬСЬКУ КРАСУНЮ.

У Яблониці коло Коломиї Гуцулки вбили колами на смерть 19-літню Катерину Богаченко. Зробили це тому, що задля неї Федір Максимяк покинув свою жінку, з якою оженився щойно тиждень тому.

НЕПИСЬМЕННИМ ЗАБОРОНЕНО ЖЕНИТИСЬ.

Такий закон видав у Туреччині диктатор Кемаль Ататурк. Ані один чоловік, котрий не вміє читати й писати, не може законно взяти шлюб. Бо в Туреччині є багато неписьменних, а це для Турків стид і ганьба, отже влада хоче змусати своїх підданих, щоб навчилися письма.

ЛОНДОН — ЦЕНТРОМ МОДИ.

За останні чотири роки Лондон став „світовим центром моди", побиваючи в цій ділянці Париж. Ще в 1934 р., коли Париж безвідкличню устійнював моду, в Лондоні працювали ледви 22,000 робітників у цій ділянці, Англійки платили майже сім міліонів фунтів стерлінґів французьким фабрикантам за біля, косметику та інші люксусові речі. Тепер у Лондоні працюють у цій ділянці 58,000 робітників, а ввіз цих товарів обнизився до 2 міліонів. Оборот англійських робітень з модними товарами доходить до 100 міліонів фунтів стерлінґів і зріс на 30 проц. До того лондонські ціни нижчі від париських. Тому деякі французькі фірми закладають свої філії в Англії, а покупці їдуть купувати до Лондону. У Лондоні зосереджуються 90 проц. цілої торговлі брилянтами.

ЦІЛКОВИТА ЛІКВІДАЦІЯ КОМУНІСТІВ У ЯПОНІЇ.

Японське міністерство внутрішніх справ рішило цілковито зліквідувати комуністичну агітацію в Японії. В тій цілі воно розширить сітку розвідки на цілу державу, призначивши на те 400 тисяч єн у новім японськім буджеті.

ВІНЧАННЯ УЗАЛЕЖНЕНЕ ВІД ЗАПЛАТИ ПОДАТКІВ.

Власти Афганістану видали тепер розпорядок, згідно з яким наречені можуть вінчатися тільки тоді, коли вони та їхні батьки викажуть, що заплатили всі податки. Духовні і урядовці, що дали би шлюб нареченим, які не принесуть посвідки від скарбового уряду, будуть строго покарані.

КОНҐРЕС ЛІҐИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ.

ДІТРОЙТ (Мишиґен).—В суботу, 31-го серпня, й у неділю 1го вересня, відбувся тут в готелю Статлера третій конґрес Ліґи Української Молоді Північної Америки під проводом адв. Панчука з Дітройту. Приявних було коло 200 делеґатів і гостей із Злучених Держав і Канади. Рефератів виголошено вісім. Вибрано новий уряд у складі: Стефан Шумейко, голова; Стефан Ярема й Настя Олеськів, заступники голови; Марґарета Семенків і Стефанія Монастирська, секретарки; Стефан Данилишин, касієр. У неділю ввечір відбувся бенкет і баль в готелю Статлер. На бенкеті було коло 250 осіб. Виголошено низку промов по англійськи й по українськи.

ЗАЯВА АМЕРИКИ НА ВІДПОВІДЬ СОВЕТІВ.

ВАШИНҐТОН. — У суботу, 31-го серпня, секретар стейтового департаменту Кордел Гол, оголосив заяву американського уряду після відповіди Советів на американську ноту. Заява лагідна, стверджує ще раз, що Совети не дотримують зобовязань і ще раз містить погрозу, на випадок, якби Совети дальше підтримували агітацію Третього Інтернаціоналу.

ЗБРОЙНА БОРОТЬБА МІЖ СТРАЙКАРАМИ И СТРАЙКОЛОМАМИ.

ПЕЛЗЕР (Савт Керолайна). — Страйкуючі робітники в фабриці бавовняних виробів почали стріляти, коли страйколоми хотіли ввійти до фабрики на роботу. В бою ранено 22 учасників заворушень, а вистрілено одну жінку.

З СОВЕТСЬКОЇ ДІЙСНОСТИ.

Московська „Правда" пише, що майже на всіх шляхах у пятигорській окрузі лежать понад 40 тисяч тон збіжа, яке годі перевезти до колхозів, бо останні не мають ні возів, ні коней, щоби збіже перевезти. Кожного дня внаслідок дощів нищаться тисячі пудів збіжа.

РОЗКЛАДОВІ ВПЛИВИ ЖИДІВ.

У мінхенському університеті Юлій Штрайхер виголосив цими днями відчит про питання раси. Прелеґент звернув увагу на факт, що Жиди втискаються до арійських народів та підкреслив розкладові впливи тієї сполуки. Найбільшим ділом Гітлера назвав Штрайхер те, що Гітлер визволив Німеччину з окружаючого її з усіх сторін жидівства. На думку Штрайхера, цю велику і ґрізну небезпеку, якою для всіх народів є Жиди, можна усунути тільки в той спосіб, що розвяжеться всюди жидівське питання на зразок, як це зробила Третя Німеччина.

ВОВКИ РОЗДЕРЛИ ДВІ ДІВЧИНИ.

Коло Жидковиць, на советській Білорусі, стадо вовків напало на дві дівчини, як вони збирали ягоди в лісі. Вовки роздерли 16-літню Кособудську і її ровесницю Біляк.

АНТИСЕМІТИЗМ У БОЛҐАРІЇ.

В Болгарії існують віддавна дві антисемітські організації: „Родна Защіта" і „Народній Леґіон". Як ліквідовано в Болгарії м. р. всі політичні організації, припинено діяльність цих двох антисемітських організацій. Тепер болгарський міністер внутрішніх справ, Афанасєв, дозволив знову цим організаціям вести свою діяльність та звернув їм сконфісковані архиви, прапори й інше майно. Цим новим кроком болгарського міністра внутрішніх справ дуже затревожені болгарські Жиди.

АВТОМАТ З МОРОЖЕНИМ.

В Англії будують по вулицях автомати, які подають мороженe. Такий автомат зладив Джеймс Сміт з Сосворта. Інститут гігієни устійнив, що мороженe в автоматі зберігає свіжість чотири дні. Ці автомати користуються великим успіхом. Один продавець мороженого над морем замовив двіста автоматів.

ЧОРНІ СПИСКИ У ПАРИЖІ.

Комуністи розліпили у Парижі оголошення з покликом, щоб їхні члени уважливо слідкували за діяльністю „ворогів народу", які задумують захопити владу. В оголошеннях наведено списки провідників „Вогненного Хреста" та організації „національних оборонців" за дільницями, з яких вибрано кільканадцять назвищ і подано їх адреси. Комуністи запевняють, що вони не накликують до індивідуального терору над членами національних організацій.

ЗҐИНУВ ПІД ПОЇЗДОМ.

Данило Юрійчук біля Мек Кріси, Ман., хотів учіпитися товарового поїзду, що скоро переїжджав. Він учіпивсь, але впав під поїзд і згинув на місці.

ЕТІОПІЮ МОЖУТЬ ЗМАСАКРУВАТИ ЗА 6 МІСЯЦІВ

ХАРТУМ (Англійсько-єгипетський Судан). — Сюди прибув з Етіопії італійський дослідник Тульо Пасторі. Він твердить, що Етіопія має нагоду боротись і може виграти війну лише в перших 6 місяцях. Після цього часу їй забракне муніції й зброї, а тої її військо буде виставлене на правдиву різню ворогом.

ЯПОНІЯ ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ АҐІТАЦІЇ КОМІНТЕРНУ.

МОСКВА. — Японський амбасадор Тамекічі Ота заложив протест перед советським урядом проти агітації Третього Інтернаціоналу в Японії.

ЗНАЙШЛИ ТЕПЛУ ВОДУ НА ПІВНІЧНОМУ ЛЕДОВАТОМУ МОРЮ.

МОСКВА. — Советський ледолом Садко прислав бездротну телеґраму з новинкою, що він знайшов теплу воду на Ледоватому океані. Це вказувалоб, що тамтуди могли би плисти европейські кораблі на Далекий Схід. Садко сповістив також, що відкрив новий острів на північ від Нової Землі.

МАСАРИК КАНДИДАТОМ НА МИРОВУ НАГОРОДУ НОБЛЯ.

ПРАГА. — Норвеський часопис „Арбайтербляд" приніс вістку, що цьогорічним кандидатом на мирову нагороду Нобля має бути президент Чехословаччини, проф. Т. Г. Масарик.

БОРОТЬБА ЗА ВНУЧКУ АНТОНА КРУШЕЛЬНИЦЬКОГО В СОВЄТАХ.

ЛЬВІВ. — Польська ґазета „Век Нови" принесла довгу статтю про долю родини Крушельницьких, що її взявся винищити советський уряд. Увага зосереджена покищо на 6-літній Лярисі, доньці Івана Крушельницького, сина Антона, що його розстріляли большевики після його прибуття в Совєти. Мати Лариси віднеслася до польської влади з проханням, щоб вона видістала Лярису з Советів, як піддану польській владі. Советська влада відмовилася і тепер мати Ляриси звернулася з проханням до Міжнародного Червоного Хреста за допомогою в цій справі.

ПЕРЕДЧАСНИЙ ЮВИЛЕЙ ЗАЛОЖЕННЯ ХОЛМУ.

ЛЬВІВ. — Польське товариство „Приятелів культури польської" видвигнуло справу святкування 700-ліття заложення міста Холму. Українська преса каже, що святкування є передчасне, бо Холм заложений українським королем Данилом у 1237 році і ювилей повинні святкувати Українці.

КАТОЛИЦЬКІ ЕПИСКОПИ НІМЕЧЧИНИ ВИЗИВАЮТЬ НАЦІСТІВ.

БЕРЛІН. — У неділю, 1-го вересня, відчитали священики в католицьких церквах по цілій Німеччині збірний пастирський лист німецьких єпископів до німецьких католиків із зазивом, щоб вони всіми силами поборювали протихристиянські ідеї націстів, а коли прийдеться вирішувати, кого треба слухати, тоді, як сказано в листі, „треба радше послухати Бога, ніж людей".

БОЛЬШЕВИЦЬКА АМНЕСТІЯ.

ПАРИЖ. — Советська преса приносить вісти про амнестію для деяких селян, що були засуджені на заслання й тюрми за саботаж у часі колективізації 1932. і 1933. р. Амнестія прийшла зо страху перед війною. Советська влада хоче в той спосіб зменшити ворожі настрої селянських мас до свого режиму. Це треба було зробити хочби й тому, що в кадровій червоній армії перебуває яка половина селян. А в часі війни доведеться мобілізувати міліони. Зі страху перед скрутними часами Москва хоче виявити свою „ласку" для селянства.

ДЕЗЕРЦІЯ СОВЕТСЬКИХ РОБІТНИКІВ.

ЛЬВІВ. — Советська преса стурбована недостачею робітників у підприємствах. Так у Криворігбудівництві не достає 3,500 робітників, у Нікопольбуді 1,500; також на Запорожсталі відчувається брак робочої сили. Підприємства висилають скрізь вербовщиків, що не так наймають, а скорше заманюють людей на виробництво, через підпоювання та обіцянки „щасливого життя" й інших соціялістичних благ. Легковірні приходять і відразу розбігаються. З підприємств на Запорожсталі лише за кілька днів розбіглися коло 2,000 робітників. Це тому, що робітники на підприємствах живуть у неможливих умовах бруду, голоду й визиску.

ДАЛЬШИЙ ПОХІД ПОЛЬСЬКОГО УРЯДУ ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ ТОВАРИСТВ.

ЛЬВІВ. — Повітове старосто в Городенці завісило діяльність українського товариства Сокіл у Петрові ніби за те, що приймало членів нижче 14 літ віку. Крім того зробила влада закид, буцім-то виділ Сокола накладав грошеві кари на членів за непослух.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$ 2.00	One year	$ 2.00
На пів року	$ 1.25	Six months	$ 1.25
В Джерзи Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА РЕЛІҐІЙНУ ТЕРПИМІСТЬ

У Виліємставні, в стейті Месечузетс, радив цілий тиждень конґрес Інституту для людських відносин, що поклав собі за ціль на перший погляд неможливий ідеал наближення між ріжними ґрупами населення в Америці. Найбільше часу й уваги присвятив він справі затертя нетолєранції між віроісповіданнями в Америці. З огляду на те, що це питання ще й досі являється теж пекучим питанням для Українців, цікаво буде приглянутися, що в тій справі зроблено на тім американськім конґресі.

Що в Америці це питання прибирає часто форми дуже болючої квестії, відомо кождому, хто приглядається до американського життя. Не терплять тут себе взаїмно не тільки жиди й християни, але й ріжні християнські церкви. Подекуди, можна сказати, нетерпимість між протестантами й католиками ще більша, як між християнами й жидами. Ця нетерпимість доходила до цього, що представники ріжних церков просто не могли зійтися навіть для спільної нецерковної акції. Відомо, що коли на уряд президента Злучених Держав демократи поставили католика, то найбільше активности проти його кандидатури проявляли деякі протестантські пастори, що часто голосували проти симпатичної їм партії, щоб тільки не голосувати на людину з „ворожої" церкви. Тому то треба признати за великий поступ самий факт, що представники трох релігій, католицької, протестантської й жидівської, радили спільно цілий тиждень, і то радили яраз над тим, як зменшити взаїмне недовіря людей одної церкви до іншої.

На врочистім закриттю цього конґресу представники цих трох релігій проголосили певні засади, до яких вони дійшли на основі спокійної й розважної дискусії. Вони проголосили, що основою релігійної терпимости треба признати засаду, що ніхто не повинен позбавляти іншої людини за її релігійні переконання ніяких прав, політичних, суспільних, ні навіть моральних. Значиться, за те, що хтось належить до іншої, хочби ворожої моїй церві, не вільно мені добиватися позбавлення тої людини політичних прав, не вільно осуджувати цеї людини як менше гідну з товариського або національного боку, ба навіть не вільно з її церковної приналежности робити висновку, що вона вартує менше морально.

Загальні засади дуже рідко дають багато основи для розвязки практичних труднощів, але в поданій тут засаді є багата практична сторона. Як Американці будуть придержуватися тих засад, пропаде багато релігійної нетерпимости серед них. Як будемо їх держатися ми, то й наша релігійна нетерпимість притупиться — на нашу велику користь.

НАША БАЙДУЖНІСТЬ ДО РІДНОЇ ШКОЛИ В АМЕРИЦІ

Скінчилися вакації. Діточки наші підуть до школи. Підуть до школи американської, підуть деякі і до рідної школи, української. В нас у Злучених Державах є звиш 250 менших і більших національних громад, що провадять українську рідну школу. Подекуди є більше дітей у цих школах, подекуди менше, а подекуди навіть дуже маленько. При деяких громадах школи гарні, видні, здорові, подекуди темні, в сутеринах (бейзментах), мізерні, невеличкі. Причиною цього останнього є наші матеріяльні недостачі, а по більшій части наша байдужність.

В котрій би це громаді не було, в меншій чи в більшій, число дітей у нашій школі ніколи не відповідає числу громадян — родин. Воно ніколи не завелике. Крім того є громади, де зовсім не провадиться української школи. Таких навіть багато. Бувають громади, де сміло могло би бути 100 дітей у школі, а є 10 до 20, а як уже 30, то це вже велика школа. Чому це так?

Ми часто читаємо в ріжній пресі, як тутешній так і староукраєвій, заклики, як: **В школі наша будучність! Діти наша будучність! Від виховання дітей залежить сила нації!** і т. п. А чи ми йдемо за цими кличами? Звідки взялась у нас байдужність до школи? Це вже вроджене! Це в нашій крові ще від часів кріпацтва і панщини. Нам школи не давали. Потім часи змінились. Прийшла полекша, прийшли такі закони, що кождий мусів посилати дитину до школи. Та ми і тоді не розуміли значіння школи. Нам не було кому пояснити, що школа може з нас витворити вільну і державну націю. Ми думали, що це марнування часу висилати дитину в школу. „Що? — казали ми: — „Мій дідо, мій батько жив без школи, я жию, то й мої діти будуть жити!"

Пригадаймо собі, як то наші батьки, а не кажу вже діди, носили кури професорови, щоб нас, то є своїх дітей, зі школи „вимазали". Пригадаймо собі, як то наші хлопці йшли до війська неграмотні, і як вони там мусіли бідити через неграмотність. Листа до родини не можна було написати, не кажу вже, щоб добитися до якої ранґи: капраля, або фірера. Пригадаймо собі ті часи, як то тяжко було вмовити в нашого чоловіка, щоб він дав сина до вищих шкіл, не кажу вже про дівчат, бо цих взагалі в нас до школи не висилали, хіба аж десь в останніх часах.

Це було давно, тому 40 чи 50 років. Але ті часи минули. Ми пережили багато. Ми вже маємо себе за свідомих. Ми вже навіть знаємо, чому ми не вдержали своєї державности. Ми вже бачимо довкола себе ріжні народи, менше і більше цивілізовані. Ми самі вже нація. Маємо пресу, орґанізації, церкви, народні доми, виховно-педаґоґічні інституції. Одним словом, ми пішли вперед. Так ми про себе нині говоримо і себе потішаємо. Одначе це не повинно підбивати нас у гординю. Це не повинно нас припиняти в дальшім поступі, бо шлях до поступу не кінчиться ніколи.

Доки ми цю байдужність до рідної справи, а найголовніше: до рідної школи не викорінимо з себе, доти будемо штигулькати, доти будемо рабами чужих. А в нас ця байдужність особливо до рідної школи доходить до вершин. Ми мусимо собі правду в очі сказати, що багато з нас і до американської школи не висилалиб дітей, якби не „мус". А що тоді говорити про рідну, українську школу!

Бувають у нас громадяни, що мають і по четверо дітей у хаті, в шкільнім віці. Як запропонуєте їм висилати діти до української школи, то вони часто відповідають: „Я боюся, щоб ця школа не попсувала дитині поступ в американській школі, бо там трудна наука!" Це бідне оправдання і не згідне з правдою. А зрештою, скільки то часу дитина марнує на вулиці вечорами? Чи не краще цей час присвятити для науки української мови? Можна, якби родичі заохотили дитину до цеї школи, вміли підійти до неї і пояснити їй, що це є українська школа. Інші знов кажуть: „Та що моя дитина скористає з української школи? Говорити я її в дома трохи навчу, а читати та писати їй не треба по українськи, бо це їй не придасться. Коби знало ту мову, з якої хліб їсть". Нехай і так. А чи не вчаться у вищих школах мов: німецької, грецької, латинської, французької, еспанської й інших? А чи не вчаться наші вороги нашої мови? А щож ми? Чи не обовязані ми вчити дітей рідної мови, писати, читати і говорити, хочби тому, що це наша рідна мова? А чи не добре то і в Америці знати дві, три, або й чотири мови? А чейже через знання рідної мови дитина наша нас не відчужиться, а буде коло нас до смерти. Через рідну мову наша дитина набере більшого знання про нас, наші гаразди і злидні, нашу долю і недолю, нашу історію. Це діти наші! Вони українські, деб вони не жили! Вони мають продовжати працю і боротьбу за долю своїх братів і сестер на Україні, що в ярмі стогнуть. А ми маємо нашу дитину затримати для нації, щоб вона знала, чиїх вона батьків, і про тих батьків та їх і свій рід памятала та йому помагала. Бож Господь Бог дав нам життя, щоб його хоронити, а не вбивати. Ісус Христос каже любити ближнього свого як самого себе. А хтож цей наш ближній? В першій мірі: наша мати, наш батько, наш брат, дитина, наша сестра, а потім дальший рід наш, наш нарід, а по нім інші народи. Тому ми обовязані вчити дітей рідної мови в рідній школі і позбутися байдужности до цеї справи.

Що така байдужність є, видно на кождому кроці нашого життя. Це видно з числа рідних шкіл, з числа дітей у школі, а особливо з нашого відношення до цих дітей і шкіл. Ми звикли говорити: „Наші діти в Америці зіпсуті, пусті, не хотять учитися своєї мови, не хотять вдома нею говорити, не хотять ходити до рідної школи, і т. п. Звичайно, лекше знайти вину дитини ніж свою. От тому й ми все дитиною заслонюємось. Але по найбільшій части ми самі винуваті, що дитина не має охоти вчитися рідної мови.

Я знаю випадки, що родичі, батько чи мати, ніколи дитини не спитали, чого вона вчиться в цій школі. Вони ніколи навіть не заглянуть до української школи. Знаю випадки, дитина тиждень або два не була в українській школі, а батько і мати про це не знали, а як їм це сказати, то відповідають: „Та я не знаю! Воно чогось не має охоти ходити до української школи. Я йому дома всиплю, а ви там в школі йому всипте!"

Таким способом дитини не заохотимо до української школи. Дитину треба вдома взяти на коліна, приголубити і сказати: „Прочитай мені, дитинко, щось по українськи". А як вона робить поступи в українстві, треба за це їй дати окреме признання при іменинах, уродинах і т. п. В такий спосіб дитина набере охоти до української школи. В школі треба, щоб учителі не били дітей, а вчили і їх любили та заслужили собі в дітей на пошану і послух. І треба, щоб наука не була нудна, а була получена з гумором, баєчками, іграми, товариськими забавами. Треба в українській школі час від часу влаштовувати пописи, вечірки, де діти бавилисяб у присутності родичів.

Треба, щоб на концертах школи, на представленнях, закінченнях школи були родичі дітей, була вся родина і чужі знайомі. Ніколи так дитина не радується, як коли вона понисується та як батько, мати, сестра, брат чи свояк бачать її та похвалять. А в нас як буває? В нас на дитячих представленнях та концертах порожні салі. В нас нераз плакати хочеться. Виступає на сцені 50 чи 60 діточок, а на салі нема 50 чи 60 людей! Діти, бачучи порожну салю, не мають охоти виступати. В нас то тут то там можна подибати допис про закінчення школи, чи дитяче представлення: „Старші не дописали! Саля порожна! Діти співали до голих стін!" Ось читаємо в дописі в „Свободі" з 20. липня: „Вмаширували 80 діточок на салю", а далі: **„Одно тільки треба завважати, що люди не дуже звертають увагу на дитячі концерти і представлення та недописують присутністю. А це сумне явище, бо як ми можемо сподіватися, від дітей любови до всього нашого, коли ми самі не будемо любити дітей і їх праці й науки?"**

Це сумне, і то дуже сумне явище. А таких явищ багато. Знаю випадки, де діти дають концерт, де дитина виступає в ролі, в деклямації, в співі, а батька ні мами нема на салі. А батько і мама десь поїхали в гості — бавитися. Знаю випадки, де діти дають закінчення шкільного року, де вчитель мучиться з дітьми, вчив за півдармо, присвячував час, і діти навчилися дуже багато: співати, деклямувати і т. п., а родичі навіть не прийшли послухати, чого їх дитина навчилася. Знаю випадки, коли дитина має ролю в представленню, любить цю ролю, тішиться, що виступить перебрана на сцені, приходить, мучиться, мучиться з нею вчитель, учить, і вже ось, ось за тиждень, за два дні представлення, а дитинка приносить із плачем ролю і каже: „Я не буду грати, бо тато і мама їдуть до хресного в гості і кажуть, що я мушу їхати". Це страшне! Дитина плаче, хоче грати в представленню, вчилась, а тут її рідний батько, чи мати каже: „Ні!" І як така дитина буде хотіти вчитися по українськи? Знаю випадки, де діти давали закінчення школи, а в той сам день десь-там був пікнік, навіть не український, і родичі пішли на пікнік, а не на закінчення школи, де їх рідна дитина здавала іспит з цілорічної тяжкої праці-науки. Знаю випадки, де казали: „Годі йти, бо там треба заплатити 25, чи 35 ц., а тут депресія. Якби задармо, то ще". Але були випадки, що були дитячі концерти і представлення та закінчення школи без вступного. Думалося, аж тепер буде повна саля! Та де там! Таксамо співали діточки до голих стін! Нам здається: „Та що там діти! От, діти! Пошвендять собі, поскачуть, чи поспівають... Це мене не цікавить! Яж їх удома наслухався, що аж в ухах лящить!"

Це сумне, але правдиве, і можна навести багато фактів про таке наше байдужне відношення до рідної школи і до наших дітей. І це робимо ми, поневолений український нарід, тоді, коли нам якнайбільше уваги треба звернути на школу! І це робимо ми тоді, коли інші державні народи тішаться дітьми та міліони грошей і знання відступають на виховання ґенерації. І це робимо ми тоді, коли нас бють, а ми плачемо, що ми не вільні, бідні, ограблені, понижені, запропащені, биті, нещасливі. І це робимо ми тоді, коли довкола нас в Америці ріжні державні народи мають великі дитячі орґанізації, міліонові парохіяльні доми і виховні інституції. Ми відносимося тут байдужно до школи в часі, коли там, на рідній землі, хотять школи наші люди, та їм її не дають, забороняють. Як ми не звернемо більшої уваги на нашу рідну школу в Америці, то скоро пропадемо. А чейже Америка позволяє тут усім народам жити і розвиватися в їх рідному дусі. А чейже тут нас ніхто не переслідує. А чейже ганьбою і стидом є, що в місті, де є українська громада, де є українська школа, де є спромога післати дитину і навчити її цеї рідної мови, ще є діти і доросла молодь, що не вміють читати, писати, а навіть говорити по українськи! Не кажім, що ми в Америці живемо і скорше чи пізніше засимілюємося! Подивімся на інші народи. Вони вже по двісті літ тут живуть, і мають діти з пятого покоління, що вміють читати, писати і говорити своєю мовою. А в нас щойно перше покоління! Перед нами ще сотки літ життя, в якому ми маємо і мусимо себе мати за Українців, чи Американців українського походження. Вся біла раса тут є европейського походження і кождий нарід гордиться своїм родом. Тому і нам треба подбати, щоб колись гордилися своїм родом наші діти і внуки. Треба так подбати, щоб і в часі вибореиня своєї української держави ми далі тут і всюди по еміґраціях мали свої роди, яких лучитиме українська кров.

Киньмо байдужність, яка тепер нас гірше їсть і бє ніж чуже ярмо! Памятаймо, що ми вже не раби, бо в нас вже є блискучі хвилі нашого вільного життя, в нас є хотіння вільного життя! Нехай клич: В РІДНІЙ ШКОЛІ НАША БУДУЧНІСТЬ не буде в нас кличем „вопіющого в пустині!" Нехай він стане дійсністю і переведеться в діло! З новим шкільним роком хай увійде в нас новий дух і нова воля та охота виховання свого молодого покоління в своєму рідному дусі. **З новим шкільним роком нехай не бракне ні одної нашої родини в Америці, щоб не післала своїх дітей до рідної української школи.** Коли своєї школи в якійсь місцевости нема, створім її! З новим шкільним роком нехай створиться в нас:

Нова сила рідних шкіл,
А у школах дітей лави,
Щоби працю і труд несли
Для Вкраїни волі й слави!

о. Степан Мусійчук,
Пасейк, Н. Дж.

УЛАС САМЧУК.

ВОЛИНЬ

Роман-хроніка у 3-ох частинах.

Частина І.

КУДИ ТЕЧЕ ТА РІЧКА?

38

Володько кидає Хведота і біжить до вікна. Вікно замезло. Квітчасті ласиці розмалювали тахлі і через них нічого не видно на двір. Навіть подвійні вікна, і то замерзають. Володько дихає на скло, видихує маленьку плямочку чистого і витирає пальцем. Скло під пальцем пищить.

— Володьку! — гукає мати. — Як вичавиш тахлю, то я тобі пальці пооббиваю.

— А дайте мені чоботи, то не буду, — каже Володько.

— Ну, ну, ну! Он як прийде батько, то він з тобою пожартує...

Володько знає добре, що мати рідко коли скаржиться на нього батькові, тому налягає далі.

— Дайте, дайте, мамо, — просить він таким нещасливим голосом.

— Що ти хоч? — кричить мати.

— Чоботи.

— Кудиж, ледащо, полізеш? Там тебе хуртовина завіє. — Я мушу он води худобі принести, до льоху піти, дров принести, в хліві підстелити — починає вичитувати мати. І Володько знає, що поки вона все те зробить, то й вечір прийде. А йому так дуже хотілося б на годиночку на двір; так дуже. Там мороз, але добре вкутавшись у мамин жупан, насунувши батькову вовнянку, та обмотавши добре хустою шию, хіба змерзнеш? Зате він побачив би, які вже високі замети, що робить ліс, луг, річка. Цілими тижнями не бачить їх.

— А як все поробите, то дасте? — пробує він вже використати останні можливости.

— Ну, тоді дам...

І Володько далі нудиться, робить псікуси, пробує щонебудь з Хведотом заграти, щось з казки. Володько буде вовком, а Хведот лисом. Або ні. Хведот вовком, а він лисом. Він буде їсти рибу, а Хведот має прийти і питати: — що ти, кумонько, їси? — А він відповідатиме: рибу. А тоді Хведот: — То дай мені, кумонько, риби. Володько скаже: йди собі, кумоню, налови. Я ось наловила. — Де ти наловила? — має питати Хведот. А там в ополонці, на ставу — навчає Володько.

А все це робиться на полу. Це має бути замерзлий став. В одному місці розсуваються дошки так, щоб вийшла ополонка.

Одягнутий Хведот у штанці з камізелькою та прорізом з заду. Через проріз вибивається мішочком сорочка. Володько ще більше висмикне її і це має бути вовчий хвіст. Намуштруваши так Хведота, він починає його навчати далі, як то ловити рибу:

— Підеш на піл, всадиш хвоста. Оце твій хвіст — і смикне його з заду за сорочку.

— Не тягни так! — скаржиться Хведот.

— Ото ж всадиш хвоста в ту он щілину і приказуй: ловись, рибко, велика і мала! — і так наловиш.

Хведот нарешті зрозумів і гра починається. Коли Хведот іде до ополонки і стромляє у неї свого хвоста та сидить і покрехтує, Володько миттю лізе під піл і бере за сорочку.

— Вовись, вибко, вевика і мава — шепеляє Хведот. А Володько починає з низу тягнути за мішочок. Хведот скоро це помічає і починає пручатись та хоче встати. Але Володько тягне сорочку до долу так, що Хведот змушений сісти на полу і починає кричати. Володько ж нашвидко підвязує до сорочки якесь поліно чи ожога і сам вилазить на піл.

— Тягни, тягни! Це ж рибка вчепилась, — гукає на Хведота. Привязаний Хведот не хоче вірити, що то риба, і верещить на всю губу. Гру розвязує мати, яка вбігає з налигачем, потягне через плечі Володька, визволить Хведота, насварить на обох і йде знов геть... А Володько, виплакавшись, починає:

— Ну, чекай! Більше з тобою не буду гратись. Там у казці, як вовкові примерз хвіст, то він нічого. А ти, дурний, ревеш...

І ріжниця між казкою та дійсністю та, що в казці, коли вовк примерз, прибігають мужики і починають його бити, аж поки бідолашному не одірветься хвіст, а тут навпаки. Дістається не вовкові, а лисові.

І так минають дні, тижні, Кожний день приносить нові Володькові псікуси. Кожний день приходиться діставати „прочухани". Ростуть діти одинокими замкнутими в чотирьох стінах брудної, півтемної хати. Ростуть далеко від людей. Нелюдяні, соромливі. Зате не знають вони ні лайок поганих, ні божби. Володько нізащо не може виговорити ій-богу. Хай би йому не знаю що давав, не сказав би.

Коли ж дістане материні чоботи, йде кудинебудь. До побережника в ліс, або до мельника. Буває так, що прийде кудись, ввесь змерзлий, стане коло порога, а — „День добрий" чи „Помай-бі" соромиться сказати.

Стоїть так і мовчить.

— Чого ж ти прийшов? — питають.

Володько паленіє від сорому. Він і сам не знає, чого він прийшов. От прийшов та й вже. А з нього починають сміятись. Його не розуміють. Його вважають за великого дурня. Це все добре Володько розуміє, але мовчить.

— Чого ж ти прийшов? Що тобі язика заціпило, що мовчиш?

— Так... — здобувається нарешті він. А коли хтось, хто його не знає, запитає:

— А чий ти?

Він відповідає:

— Нічий... — і всі регочуть.

— А як ти звешся?

— Ніяк. — Знов реготять.

— Як же то так? Нічий, ніяк? Що ж ти: з неба впав?

І доведуть його до того, що він мало не плаче. Тоді, нічого не сказавши, швидше насуває шапку і драла. За ним всі регочуть. Дуже не любить, коли на нього звертають увагу. Слухає дядьків у млині так довго, поки його не зауважать, а тільки зауважать, миттю втікає. Це найлекший засіб позбутись отих осоружних запитів: А що? А як? А чий? — І яке їм діло? Я ж їх не питаю? — думає малий. Але чудесно розуміє, як виглядав він у таких випадках. Він розуміє, страждає від цього, заздростить тим, що можуть говорити і поводитися скрізь, не соромлячись. Заздростить тим, що мають добрі до міри одяги, маленькі свої власні чоботи. Заздростить тим, що можуть кожний день іти на двір, що хотіти там робити, бігати, верещати, битися. Все він заздростить, але що то значить? Він знає, що для нього світ маленький. Він має порваного букварця, якого вивчив напамять. Має дощечку, образок, олівець, жмут написаного паперу, кілька невибагливих цяцьок, шматок простору в хаті, де скрізь тільки: не руш! Посидь! Не гарцюй! Не займай! Розібєш! Порвеш!... і скрізь, що не візьми, куди не кинься, все заборонено, все не можна. А головне, чому? Чому йому все забороняють? Чиму він мусить вічно коптіти у тій хаті? Хоч би песика впустили коли, так ні. „Поганий. Блохи розносить". І не поганий він, і не розносить бліх. Скільки вже він у них, а Володько не бачив ні одної блохи. Скорше вош піймає ніж блоху.

(Далі буде).

З СОВЄТСЬКОГО РАЮ

В гайсинському районі є управа, що зветься конярською. Завідує нею жінка, якій на названище Ветчиніна. Завідує і більше нічого. Що тижня до вищих властей ідуть справоздання, що все в порядку, що скількість коней множиться, що коні добре виглядають, що нема випадку каліцтва між кіньми, ба навіть, що вона сама коней доглядає і оглядає та за другими конюхами району щоденно наглядає. Як робота така добра, то вищі власти з области післали Ветчиніній трохи гроша, щоб робота ще краще йшла. Післали й забули. Але десь випадково один акт не затративсь і з нього можна було дізнатися, що стільки то й стільки гроша дано на коні. Пішла комісія і доглянула, що 2.150 карбованців Ветчиніна розтратила зовсім не на кінські діла, а для себе. Ба навіть більше, бо встановили розтрату щось аж 7,000 карбованців. Куда пішли, знає лише Ветчиніна, комуністка і її компанія. Комісія провірила і пішла. Ветчиніна далі сидить, бо за нею партія. Колиб так попали на якогонебудь Українця то напевно за таке діло опинивсяб на Соловках. Кацапови можна все.

Українська Академія Наук рішила попрацювати над „зростом" соціялізму в Совєтах. Рішила влаштувати ваґон-лябораторію. Безконечна скількість ухвал і резолюцій та прохань і вкінці весною 1933 року дістала Академія старий ваґон на ту ціль. Дістала ще й 30,000 карбованців на ремонт, бо ваґон був до нічого. Віддали ваґон до репаратури. Якась там державна установа це робить, що її й назви ніхто не годен розшифрувати. ВІРПНПЗУСЮПЗ. Попробуйте розшифрувати! Минув 1933, минув 1934, вже й половина 1935 року за плечима, а ваґону нема. Ремонт провадять. Довели вже до того, що ніхто не знає, що де є, який ваґон і де він подівся. Визвали в Академії знавців розшук старих архівів. Ті віднайшли деякі акти щодо ваґона, навіть договір з фірмою віднайшли, але людей нема тих, що все те підписали. Деж їх шукати? Пішли в міліцію, пішли в ҐПУ і з жахом довідалися, що вони на Соловках та по Сибірі кудись розкидані, ніби на фаховій залізничій роботі. Якось справу впорядкували. Уклали новий договір, щоб за декілька днів відмовитися взагалі від ремонту. Академія домагається звороту ваґона, а їй кажуть, що хай шукає, може де ще його знайде: як не на Кавказі, то на Далекому Сході або в Монґолії, а в кращому випадку десь між старими залізяками. То було одного дня. Зараз на другий день начальник і досі не розшифрованої установи, Кривовязов, визвав Академію і запропонував їй взяти участь в ремонті ваґону, не того самого, а іншого. Академія врадувалась і відрядила на варстат кількох учених, які, засукавши рукави, пішли чистити ваґони, щоб добитись похідної лябораторії і будувати соціялізм на Україні. Поляк Ґолембйовський назначений прикажчиком над академіками. Чи ваґон буде ремонтований, чи лише академіків в той спосіб стягнули вичищувати ваґони замісць робити наукову роботу, ніхто не знає і мабуть не буде знати. Ось так будують соціялізм на Україні!

Скільки на Україні вчених, годі нині сказати. Хто надає титули, також невідомо. Якийсь Іван Гаврилович, розуміється комуніст, що вміє добре по московськи пятякати і по художньому лаятись, виказує спосібности бути літератом. Районові власти, де в нього сидить побратим по партії, видають йому дипльом на академіка якогось звання. Печатку прибили, партія завірила і все готово. Академіків таких на Україні дуже багато. Деякі з них навіть добре підписатись не вміють. В свою чергу іменували академіками области комітету партії, а там і поодинокі урядовці народніх комісаріятів і наіменували стільки, що місця для всіх не вистало. На це звернув увагу вже й сам нібито український уряд, зглядно кацап Постишев звернув йому увагу на те. І рішили, що іменувати академіками мають право тільки уряди. Тепер вже не іменують академіками, а людьми заслуженої науки, заслуженими артистами, якщо вже нема де далі служити. І цю постанову вислано всюди та доручено всім і всюди масово-партійно обговорити та довести до відома мас колгоспників і робітників. — (У. П.).

КВЕСТІОНАР

ЗВЕРНЕНИЙ ДО ЧЛЕНСТВА У. Н. СОЮЗА, ЯК ТЕЖ ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В АМЕРИЦІ В СПРАВІ ЗБІРКИ СТАТИСТИЧНИХ ДАТ ДО ІСТОРІЇ НАШИХ ГРОМАД.

Назва місцевости. ______________________________

Приблизне число Українців, що живуть у тій місцевости. ______________________________

Коли осіли в тій місцевости перші українські іміґранти і звідки вони прибули. ______________________________

____

При яких роботах заняті наші робітники. ______________________________

____

Скільки має місцевість українських товариств. ______________________________

Чи є українська церква (або церкви). ______________________________

Чи є Український Народній Дім. ______________________________

Чи є українська школа ______________________________

Скільки є українських бизнесів і які. ______________________________

____

Чи є українські професіоналісти (лікарі, адвокати, вчителі, аптикарі і т. д.). ______________________________

____

Чи є українська бібліотека (або бібліотеки). ______________________________

Чи є орґанізації тут родженої української молоді; а як є, то скільки їх? ______________________________

____

Замітніші події з життя громади. ______________________________

____

____

____

Просимо дати відповіди на ті питання, а зібраний у той спосіб матеріял вислати по змозі якнайскорше на адресу „Свободи". Імена тих, що зберуть ці матеріяли, будуть поміщені в Пропамятній Книзі У. Н. Союза.

КОЖДА МІСЦЕВІСТЬ, ДЕ ЖИЮТЬ УКРАЇНЦІ, ПОВИННА ПОДАТИ КОРОТКІ ВІДОМОСТИ ПРО УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ.. ЯК УСІ СПОВНЯТЬ ЦЕЙ ОБОВЯЗОК, ТО ЗНАТИМЕМО, СКІЛЬКИ НАС І ЯКУ ПРЕДСТАВЛЯЄМО СОБОЮ СИЛУ. А ЦЕ ОБОВЯЗКОВО ТРЕБА НАМ ЗНАТИ. ТАКУ СТАТИСТИКУ МОЖЕМО ПЕРЕВЕСТИ ТІЛЬКИ МИ САМІ, ОПИРАЮЧИСЬ НА СВІДОМОСТИ НАШИХ ЛЮДЕЙ НА МІСЦЯХ.

МАЮЧИ ЦЕ НА УВАЗІ, ЗВЕРТАЄМОСЯ В ПЕРШУ ЧЕРГУ ДО СОЮЗОВЦІВ, ЩО МЕШКАЮТЬ У 224 МІСЦЕВОСТЯХ, У ЯКИХ Є ВІДДІЛИ У. Н. СОЮЗА, ЩОБИ ПОДБАЛИ, ЩОБ ТАКІ ІНФОРМАЦІЇ, ЯК ЇХ ВИЧИСЛЯЄ КВЕСТІОНАР, БУЛИ ЗІБРАНІ І ПЕРЕСЛАНІ ДЛЯ ВИКОРИСТАННЯ В ПРОПАМЯТНІЙ КНИЗІ У. Н. СОЮЗА.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член відділу 237-го У. Н. Союза, щиро дякую Головному Урядови нашої орґанізації за допомогу з фонду запомогового, яка стала мені у моїй недузі великою помічю. Дякую теж урядникам мого відділу за їх труд. Взиваю всіх, котрі ще не є членом У. Н. Союза, щоб приступили до нашої орґанізації, бо вона одинока доположе кожному членови в нещастю.

Петро Даців.

Кріза.

—Як іде вам інтерес?

— Знаменито! Ніхто нічого не купує; коли хтось купує — не платить; хто платить — дає вексель; а хто дає вексель, ніколи його не викуповує.

Два хлопчики бавляться в парку.

— Скільки ти маєш літ? — питає один.

— Чотири, одначе мама каже, що як що дня буду пити тран, то за рік буду мати пять літ.

— Чи у вашій найближчій родині зробив хтось якусь надзвичайну партію?

— За винятком моєї жінки ніхто.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Як ми сповняємо свої Союзові й народні обовязки, так і маємо.

Як недавній пришелець у Дітройті, можу скорше описати враження з тутешньої громади, ніж старі громадяни. Як читач „Свободи", я живо заінтересований справами Українського Народнього Союза і руху між членами. Отже з ґазети я набрав враження, що в Дітройті аж кипить робота за зріст У. Н. Союза. Що правда, тут завважав я багато клюбів, ще більше товариств та Союзових відділів, але між людьми вічні незгоди, які не то що не причиняються до зросту У. Н. Союза, але, навпаки, ще й шкодять. Говориться про любов до народу, про вагу й значіння орґанізації нашого Батька Союза, а на ділі, то на словах кінчиться. Нераз аж сумно дивитися, як на 200 членів у відділі прийде на зібрання лише 20 до 30 членів. Лише як є щось надзвичайне, то прийде і 50. А тепер іде дуже важна справа, а то орґанізування нових членів до Союза. Але хто їх приведе, як і давні члени не приходять на зібрання?

Таксамо йде друге діло: На західній стороні три відділи У. Н. Союза взялися будувати Народній Дім. Центральний Комітет тих відділів закупив уже площу, а роботу його підпомагають лише поодинокі члени. Зате більшість байдужа до цього преважного діла. Я не можу зрозуміти цієї байдужности і недбальства членів. Як маємо зразкову працю в нашім проводі Центрального Комітету, то щож лекшого, як іти лише за його вказівками? Бо треба також розуміти, що й Центральний Комітет може змучитися безупинним саботажем, а тоді хто подбає про докінчення діла? Тому треба йти до такої праці всім ураз, скінчити будову і аж тоді відпочати.

Третя справа то та, що в „Свободі" знайдете з ріжних громад жертви на народні цілі. А про Дітройт ви не читаєте. Ще лиш ОДВУ ратує славу громади в Дітройті, а всі інші де? Адже справляють ріжні родинні ювилеї, „парті" чи там роковини, то аж проситься перевести збірку, а то ні! Кожної суботи й неділі є така „річниця", а коли ми читаємо про збірки з них? Отже на словах ми „патріоти", а на ділах?... Усе знайдуть оправдання, чому не дали. Раз замало людей, другий раз замало грошей, а третій раз таки не хочеться.

Тепер ще вернусь до того, від чого я зачав. Рекордовий звіт Українського Народнього Союза за липень виказує надзвичайно велике число суспендованих членів. Правда, що велика частина з них може бути наново принята. Алеж нам треба глянути небезпеці в очі і старатися зарадити цьому відпаданню, чи хочби суспендуванню. Депресія переходить, члени вже можуть лекше платити вкладки. Але треба нам більше доброї волі. А то так ми збайдужніли, що навіть за життєву справу не дбаємо. А як нас суспендують, а прийде смерть чи каліцтво, то наші діти хіба відразу по жебрах підуть. А вже втрата молоді з Союза вказує, що ми не дбаємо про те, щоби було з чого за нас виплатити посмертне. Отжч лиш у приєднуванню нових членів наша будучність у Союзі.

Той, що ходить на зібрання.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

КЛІВЛЕНД, О. Тов. ім. Івана Франка, від. 334, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 8. вересня, в годині 12.30 вполудне, в У. Н. Домі. Просимо всіх членів пирйти, бо є важні справи до полагодження, а довгуючі члени нехай прийдуть і вирівнають свої залеглі довги, бо в противнім разі поступимо згідно зі статутом. — Микола Задерецький, предс.; Д. Гавриляк, кас.; С. Морозович, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться 8. вересня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній при Райс і Оклей вул. Напоминаємо всіх своїх членів, щоб всі прибули на збори і вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Петро Сачавський, предс.; Михайло Семків, кас.; Василь Пилипів, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. ім. Івана Франка, від. 241, повідомляє всіх своїх членів, що чергові збори відбудуться 8-го вересня, в годині 2-гій пополудні, в гали української православної парохії. Кожний член повинен бути приявний на тих зборах. — Уряд.

КЛІВЛЕНД, О. подаємо до відома членам Тов. Сокіл, від. 336, що місячні збори відбудуться в неділю, 8. вересня, в 1-шій годині пополудні, в гали У. Н. Дому. Просимо членів і члениць явитися на зборах, бо маємо дуже важні справи до полагодження. — Григорій Степаник, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

Арманд Ґуера.

ЕМІҐРАНТ

Ми стрічали його що дня, як верталися зі школи. Годі було сказати, скільки міг мати літ, був малого росту, очі голубі, без життя, зле обголений, обдертий, а заносило від нього дешевим вином і горівкою. Знав трохи еспанську мову й кілька валенсіянських слів, які мішав із якоюсь, дивною для нас, чужою мовою, як по пяному виголошував промови.

Був усе пяний. Не працював і не мав хати. Від ранку до вечора ходив по місті, спав на лавці в міському городі, їв по шинках і страґанах. Власники цих буд уважали своїм обовязком давати їсти цьому чужинцеви. Кожний еспанський господар гостинний та привітливий.

Наш приятель любив приставати з молодю на вулиці. Як ми гурмою зібралися довкола нього, він вилазив на лавку та виголошував велику промову. З неї ми нічого не розуміли, хіба тих кілька валенсіянських слів, які він з трудом видушив. Тоді ми плескали в долоні та ревіли з радощів, а збиточники обкидували його камінцями, шкірками з помаранч і болотом. Він приймав це майже із щасливою усмішкою пяного мрійника.

Одного дня довідалися ми дещо про нього. Торговець мережок, що приїхав із Альжиру, пізнав у нашому герою німецького вояка чужинної леґії. Він здезертирував, скрився на еспанському кораблі тай так дістався до Аліканте. Там жив із милостині, бо праці не міч знайти. Та він не хотів теж, щоби його відіслали до рідного краю, бо еспанське сонце сподобалося йому.

Тому, що торговець мережок сказав, що чужинець зветься „Фриц", то й ми називали так його. Всі в Валенсії любили його. Раз навіть учитель сказав у школі:

„То дуже погано насміхатися з ближнього, а той бідний Фриц нікому не робить злого. Треба його поважати та співчувати з ним. Що він любить випити, то він не винен, а винні ті торговці вина, які запросили його до себе та впили собі для забави. Така гостинність то гріх.

Ці вчителеві слова поділали майже на всіх учеників. Відтоді ми обходилися з ними добре, спочували з ним. Фрица це дуже зворушило, він дякував нам незрозумілими словами. Лише кілька злих хлопців, які всюди трапляються, далі дрочилися з ним. Раз поцілив його один хлопець каменем у щоку, що кров пустилася. Як ми прийшли, ті збиточники вже були втекли. Ми пустилися їм наздогін і обкидали їх камінням. Та бідному Фрицови все ще текла кров. Я забрав його до нашої хати та просив бабусю, щоби прилагодила йому леговище на стриху.

Днів, що тепер прийшли, я ніколи не забуду. Зі школи я спішився як міг — і зараз на стрих до Фрица. Зі мною йшли два шкільні товариші. Ми принесли йому хліба, помаранчі й інших овочів. Він зручно робив для нас забавки, а ми радо бавилися ними.

Фриц жив правильним життям. Вставав в десятій годині передполуднем, потім наша наймичка приносила йому обильний сніданок: каву, хліб, сир. Здається, що вона деколи задержалася там довше, бо я чув, як раз мої батьки при обіді запримітили, що вона занедбується. Вполудне приносила наймичка йому обід і тоді виявилося її добре серце, бо додавала йому найкращі шматки із свого обіду, а для себе не лишала майже нічого.

Це спокійне життя тревало вже довше як місяць. Фриц став уже звертати увагу на свій зверхній вигляд, а виглядав уже багато краще, завдяки цьому, що ним заопікувався ввесь наш дім, головнож наша добра наймичка Петра. Лише одно боліло його часом, пекло його в горлі. Тоді просив алькоголю. Та бабуся не хотіла, щоби він пив, просила його теж, щоби не виходив, бо боялася, що тверезий не вернеться до дому. Майже ввесь день пересиджував він на стриху, часто сам або з Петрою.

Раз прийшла Петра до торговця вином по літру червоного вина. Торговець дуже здивувався, бо він знав, що в нас пють своє власне вино. Дві молоді жінки були в крамниці. Одна з них сказала:

— Коли чується спрагу, а господарі не дають вина, то треба за свої грошики...

На це інша запримітила:

— Що ти говориш? Петра все дістає вино, та тепер вона мусить дбати ще про свого любчика, пяницю Фрица.

Цю розмову перервав відголос сильного позаушника. Петра кинулася на цю жінку, що так спліткувала. Почалася завзята бійка. Торговець старався розділити обі жінки. Миттю зібралося в крамницю повно жінок. Нараз Петра поблідла. Тамта жінка вкусила її в груди. Петра наче бішена схопила фляшку вина та розбила її на голові противниці. Окровавлена й обллята вином лежала на землі.

Петру відправили зі служби. З жалем ропрощалася з Фрицом і зі мною. Я ніколи не довідався, як там було з ними обоїма. Лише стільки знаю, що як Петра відійшла, Фриц був дуже сумний та вже не зважав на слова моєї бабусі, а виходив на вулицю та вертався до дому пізно вечором, пяний.

З того батько й мати мали деякі неприємности. Так раз вечором, не знаю як воно сталося, прийшов він до їдальні пянісенький, у веселому настрої. Захрипло співав якусь сороміцьку пісоньку. Панотець, що приятелював із моїми батьками, був саме тоді в нас. Він злякався. Бабуся лагідно взяла Фрица за рукав, хотіла відвести його на стрих. Та Фрица дуже це бавило, що всі так обурилися; він схопив бабусю в поясі та, хоч як вона боронилася, став із нею танцювати вальса довкола стола.

На другий день, як протверезився, жалував того. Зі сльозами просив бабусю, щоби простила йому.

— Ви — говорив він — зробили для мене стільки доброго, а воно все дарма. Я пропащий. Я лише тоді щасливий, як я пяний. Як Петра ще була тут, то було добре. Вона дбала про мене — й вона пригадувала мені трохи мою жінку. Моя жінка покинула мене, втекла з іншим і забрала зі собою мою донечку. Тому я покинув рідний край тай так дістався до чужинного леґіону. Тепер я нічогісінько не маю, ні дитини, ні рідного краю — а Петри також нема. Тепер я знову мушу пити.

Бабуся поговорила з моїми батьками. Постановили знову приняти Петру, бо вона одна могла вратувати того нещасного. Та вже було запізно: на другий день Фриц пропав.

Мені було дуже сумно. Бабуся не згадувала про нього, та я бачив, що їй також жаль його.

Минули два-три місяці. Прийшов листопад, дощі. Ріка Турія, що перепливає Валенсію, а літом зовсім висихає, погрожувала виливом нижче положеній частині міста.

Раз вечором прийшов я з двома товаришами над беріг ріки; хотів бачити, як вода в ріці прибуває. Нараз чую, хтось кличе мене по імени — обертаюся та на мою велику радість бачу — мого приятеля Фрица. Веде за руку маленьку дівчинку. Мені зараз прийшла на думку його маленька донечка. Я став розпитувати його. Він відповідав помало, а при тому дився на мене щасливо. „Це дитина торговця вином Мачара, ось тут із сусідства. Як я відійшов від вас, прийшов я сюди, а Мачадо спитався, чи я не схотів би служити в нього, мити бочки. Пополудні я мав виходити з його донечкою на прохід. Мені тут зовсім добре. Маю що їсти й пити, поки не вгашу спраги. Ні, пити можу ще більше, скільки хочу та що схочу.

Коли він так говорив зі мною, дитина відійшла від нього та зі кількома приятельками пішла на міст, щоби зблизька дивитися на воду. Фриц кликав її до себе та напоминав, щоби була обережна. Та дівчинка відповіла лише здалека якимсь поганим словом. Фриц знов увсміхнувся та сказав:

— Вона ґарна, та вперта наче мул. Я дуже люблю її; вона трохи пригадує мені мою донечку.

Нараз він перестав говорити, скрикнув і побіг до моста. Дитина вилізла на поруча, та стояла там на стовпі, над самою бурливою водою. Товаришки спокійно дивилися на неї. А Фриц не важився кликати, щоби... не перелякати її. Не надумувався, переліз поруча та старався досягнути дитину. Та — я ще нині бачу цей образ виразно перед собою — він посовгнувся й упав у воду. Вода, що схвильовано переверталася під мостом, схопила його зі собою. Видно було, як він боровся з хвилями, та даремне! Ще кілька разів виринула його голова, закровавлена до камінних стовпів, потім пропав у запінілому вирі.

На мій крик збіглися люди, та вони безрадно стояли на мості, не могли помогти. А дитина тимчасом знову спокійно перелізла на діл через поруче й підбігла до свого батька, що також знайшовся серед цікавої юрби. Схвильований страшною подією, старався я пояснити торговцеви, в якій то небезпеці знайшлася була його дочка та що мій приятель Франц згинув, як хотів ратувати дівчинку. Та торговець глянув лише на мене недовірчиво, погладив дівчинку по волоссю і сказав:

— Він був пяниця!

„УМРИ, МІЙ ЦІСАРЮ, КОЛИ Я БРЕШУ"

(Етіопський Соломон).

Алесандро Сапелі описує цікавий „Соломонів суд", який бачив в Етіопії. Цей етіопський Соломон, це Рас Алула, герой і політик, „творець королів", батько нещасливого негуса Лідж-Джасу. Рас Алула судив прилюдно, на дворі, подібно як Людвик Святий, французький король.

Прийшлося йому раз дати присуд у нелегкій справі.

Із спальні одного дому пропали гроші. До цієї кімнати мали доступ лише два слуги, оба відомі з чесноти. Крім них ніхто не міг дістатися до кімнати, бо з вулиці не було ні дверей, ні вікон, лиш вузька щілина, якою „не протиснувся би навіть шакаль". Слідство виявило, що злодієм може бути лиш контрийсь із слуг. Та котрий?

Оба присягалися, що вони невинні, взивали на свідка Богородицю, всіх архангелів і ангелів і присягалися характеристичними словами:

— Умри, мій цісарю, коли я брешу!

Оба заслуговують на довіря, а всеж певне є, що один із них мусів украсти гроші.

Рас Алула має клопіт. Його слава непомильного та справедливого судді може тут скінчитися. Що робити, щоб не увільнити винуватця та не бути безпосередньою причиною вічного каліцтва невинного? (В Етіопії за крадіж із вломом карають жорстоко — відрубують праву руку). Бистрий Рас ратує свою славу так, що відступає ролю предсідника суду досвідченому старцеви „шумови" Деста Селясіє. Робить те, щоби показати, який пошанівок має для старця.

Старець зажадав, щоб оба підозрілі в крадіжі присягли, та це нічого не помогло. Тому старець каже прикликати ката.

— Поведіть обох до спальні, з якої злодій украв гроші. Оба хай всунуть руку крізь щілину, куди не протиснеться навіть щакаль.

Так і зробили. Прийшов кат і ввійшов до спальні із старцем. Оба слуги всунули руку крізь щілину. „Шум" приступає ближче та каже до ката:

— Кате, відрубай руку злодієви!

Одна з рук у цюж мить подалася назад. А другу „шум" стиснув і сказав голосно:

— Оцей невинний! Чиж не є це Соломонів суд?

— А що сталося би, колиб оба сховали руки? — спитав опісля Сапелі старця.

„Шум" усміхнувся:

— Щож, це значило би, що або оба невинні, або, що Бог не хоче, щоб грішника судив чоловік, що хоче сам кару виконати.

— А колиб зі страху невинний перший сховав руку?

— Ні, так не моглоб статися! — відповів самопевно „шум".

— Чому?

— Тому, що злодієви, як почує приказ, даний катови, промайне блискавкою думка: „Ах, мені відрубають руку". А невинний думає помаліше: „Що буде, як кат через помилку відрубає руку мені?"

— Чи ріжниця аж така видна?

— Доволі видна, щоб я був зовсім певний.

— Одначе неприємну хвилину пережив невинний, як почув, що хтось хапає його за руку.

— Так, та тим більшу радість мав потім! — відповів із усмішкою „шум".

— — — — — — — — — — —

Ось які знамениті психольоґи ці Етіопці.

ВІДВАЖНИЙ МОРИЦ.

— Мориц, ти казав учора, що ти скочив би за мною в воду, а нині, як корова заричала, ти сховався на дерево!

— Ти не розумієшся на цьому, Сальцю. Вода тут повище колін, а на боротьбі биків то я не розуміюся!

— Пане, — каже пані до пекаря — чому булки з вашої пекарні від якогось часу так зменшилися?

— Щож, трудно тепер такі часи — два тижні тому я мусів челядникам підвищити платню по два доляри тижнево.

— Ну, то тим більше! Драби повинні тепер пекти ще більші булки!

ТУРКИ У ДАВНИНУ.

Національна горячка. — Турки й Китайці. — Плекання худоби. — Зразкові пасічники.

Сьогодня Туреччина переживає справжню горячку. Це відчувається в ріжних царинах турецького прилюдного життя. Культ турцизму ніколи не був так високо, як сьогодні. Головно прикладають велику вагу ґльорифікуванню турецької минувшини, коли то ще Турки жили на азійській височині. В півофіціяльному часописі турецького уряду „Анкарі" подибуємо таке про минувшину Турків:

Багато історичних документів доказує, що Турки в минувшині займалися плеканням худоби. Згідно з тими документами Турки вже давно перед народженням Ісуса, коли то Китайці звали їх Гіонь-Ну, знали верблюда, мула й осла. Китайські історичні джерела, що означають ці звірята гунськими назвами, кажуть, що як китайські війська в 24-му році перед Христом напали на Гунів, забрали в них міліони штук худоби та вючних звірят. В 71-му році перед Христом пять китайських військ напали Турків і забрали в них 90 тисяч кіз, коров і баранів. Тогож року інше помічне китайське військо забрало в Турків 700,000 коней, коров, баранів, верблюдів і ослів.

Відомо е, що Турки все послугувалися конем і що його цінили. Гуни, які не хотіли бути підданими Китайців, сказали на своїх зборах, що відбулися в 51-му році перед Христом, що основували свою державу на сідлах своїх коней. Відомо теж, що вбитих коней хоронили разом з мертвим їздцем, що часто приносили коня в жертву богам і що кінський хвіст служив за прапор Туркам.

У передісторичних часах турецька мова була односкладна. Тому, що турецький вислів для коня, „ат", є односкладний, можна здогадуватися, що вже й старинні Турки вживали слова „ат" на означення коня. Старинні Турки приносили барана в жертву богам.

Старі документи доказують, що Турки дуже любили псів і радо йшли з ними на лови дикої звірини. В Комані Турки плекали псів і мали прапори, на яких був зображений пес. Щодо бджолярства Турки, які жили у східній Европі, були кращими пасічниками, ніж їх брати в Азії. Головно добрими пасічниками були Турки, що жили понад Каспійським морем, які багато подорожували та були добрими торговцями. Землі, що на них жили Турки, були дуже відповідні для плекання худоби та вючних звірят, тому всяке турецьке племя мало багато худоби, коней, верблюдів, ослів і т. д.

Із старих документів виходить, що Турки вже в найдавніших часах були уложили календар, у якому було зображених 12 звірят, як кінь, заяць, віл, баран, пес, безрога і т. д. Турки з давен давна вживали коня до орання, пізніше й до запрягу.

Старі турецькі документи кажуть, що Турки вже перед народженням Христа знали віз, а один китайський документ говорить про гунського володаря, що володів у 119. році перед Христом, а віз його тягли шість коней. Старинні Турки вміли виробляти сир і використувати вовну. Словом, старинні Турки були примірoм для інших народів, як треба плекати худобу та вючні звірята.

Таке говорить півофіціяльний орган турецького уряду про життя Турків у минулому.

ЗРАДІВ, ЯК ПОЧУВ ПОМИЛКУ.

„Нае Фрае Пресе" принесла цікавий фейлетон про покійного чеського педаґоґа-віоленчеліста світової слави, Отокара Шевчіка. Фейлетон написала Шевчікова бувша учениця.

Між іншим оповідає авторка, як Шевчік кожну помилку своїх учеників студіював із погляду педаґоґіки, щоб могти їх усувати. Йшов у цьому так далеко, що часто й сам вивчувався цієї помилки, щоб краще міг її прослідити. У місті Пісеку слухав раз музики якоїсь дівчинки „чудесної дитини".

— Ви для мене дуже симпатичні, — запримітив Шевчік вдоволений.

На це дівчина почервонілася від щастя.

— А саме ви зробили одну таку помилку — докінчив Шевчік — якої в житті я ще не чув.

— А всеж маєте добрий сон, хоч жалієтеся, що маєте так багато довгів!

— Щож тут дивного? Вірителі відвідують мене лише в день!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗАГИБІЛЬ ЛЮДЯНОСТИ.

Мимохіть виривається стогін: „Хай цілий світ западеться, то може нам, Українцям, лекше буде в гробі спочивати". Те, що діється тепер з Україною, переходить сили терпіння. Пригадуються слова Христа, що вмирав на хресті й кликав: „Боже мій, Боже мій! Чому Ти мене оставив?"

Ні звідки нам помочі, а нарід вигибає. Голодом вимордовують большевики цілі маси людей, а поодиноко вигублюють Поляки. Стільки страшних жертв, стільки мук, що й на воловій шкірі не спишеш. Навіть не знати, яка на це рада. Нема до кого кликати, бо світ приготовляється до нової катастрофи. Великі держави мають „свої" діла, а сумління вже нема в нікого, щоб відчути недолю України.

Виходить, що єдиний ратунок — у нас самих. Треба нам зединитися під одним проводом, треба розум насталити, треба енерґії викресати навіть із посивілих у народній службі одиниць. Переживаємо такі події, що варт гордитися, що ми були їх свідками. Алеж треба й нам почути на собі обовязок дорости до таких часів і вести відповідну акцію для ратунку батьківщини й нації. Бо інакше прийде прокляття на нас.

„Дух, що тіло рве до бою", поведе нас до великих діл. Лише не резиґнуймо і не попадаймо в розпуку!

Г. Туркевич,
Сиракюз, Н. Й.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIAN MEETING URGES FREEDOM OF HOMELAND.

2,000 at Carnegie Hall Call Americans to Cause.

At a meeting of more than 2,000 Ukrainians of New York and Canada last night in Carnegie Hall, the independence of all the Ukrainian territories was urged by General Nicholas Kapustiansky, chief of staff of the Ukrainian national army in the war against the Bolshevist forces from 1918 to 1920.

A resolution was adopted asking Americans to "raise their voices in defense of the Ukrainian people in the very same manner in which they have defended other subjugated and persecuted peoples of the world." Such example of sympathy, the resolution said, would be followed by other nations protesting against the "use of mass murders for political purposes".

"There will never be peace in Europe until the great wrong done the Ukrainian people is righted," the resolution said, "and the occupants of the Ukrainian territories evacuate Ukraine, in their place rising one free and united independent Ukrainian nation."

(New York Herald Tribune, Monday, September 2, 1935).

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ.

(110)

Тарзан знав, що він і Ронда не могли довго витримати гризучого, вдушливого диму, який підходив серединою вежі аж до сховку. Але якби так Тарзан напав на узброєних горилів, то тим її життя булоб виставлене на небезпеку, а не далоб найменшої надії на ратунок.

Колиб іще так він був самий, то це виглядалоб інакше. Але серед таких умовин не лишалося ніщо інше, як піддатися. Він був певний, що гориль-чоловік приготовляв смерть для нього, а для Ронди або смерть або щось гірше. Але якийнебудь крок він вибрав би, то все було погубне!

Коротко він вияснив оте положення Ронді. „Я думаю, що я рушу їх з місця", сказав Тарзан. „Принаймні буду мати якусь сатисфакцію в такім нападі". Коли Тарзан вискочив з вежі, з глибини його грудей вирвався дикий оклик. Дівчина пішла за ним, а як почула цей голос, то сама настрашилася.

Горилі скочили вперед, щоб його захопити. Тарзан скочив на найближчого горила. Ніж заблищав у темному світлі ночі і втопився в грудях жертви, яка припадково попала в руки володаря джунглів. Але інші окружували великана, побронзовілого від сонця.